

رِیْسَاکانی فَیْرَکَرْدَن لَه دَوْدَوْتَهِ ی قُورْئَان و سُونْتَهِ

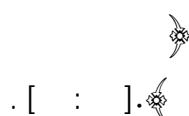
ئاماھەکردنى: م/ ستار ئاريانى

واتە: ئىمە خۆمان قورئانمان ناردۇتە
خوارەوە و ھەر ئىمە خۆمانىش
دەپارىزىن .

ئەمە ئەو ماناھە نابەخشىت كە مروقق
دەستەوستان لە بەردهم قورئاندا
بۇھەستىت، بە لىكۈ دەبىت ھۆكارەكانى
پاراستن بگىتىتە بەر .

كە بە پىرۇز گىتنى و پەپەھوی كردن و
لە بەر كىدىنى ماناى پاراستىتىتى .
ھەروەها بەھەمەند بۇون و تىيگەيشتن
لە مەرامەكانى و شوين كەوتىنى
فەرمانەكانى و خۆپارىزى كردن لە
قەدەغە كراوهەكانى دىسان ماناى
پاراستنى دەگەيەنیت .

بۆيە خواي گەورە هانمان دەدات بۇ
ئەوهى ئەم پىگاي زانست پارىزىيە
بگىنە بەر، كە ئەويش ھەولڈانە بۇ
فييربۇون و تىيگەيشتن لىيى (بە پىيى
پىساكانى شەرع) كە دەفەرمىت:



بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

زانسته شەرعىيە كان بەرھەمى ھەولى
بىّوچان و شەونخونى زانيان و
سوارچاكانى مەيدانى زانست خوازىيە،
وھ ئەم ھەولە دانە مركاوه و كۆششە بى
ۋىنەيە يىشيان لە پىرەھوی خواوهندى
گەورەوە سەرچاوهى گرتۇھ .

كە پۇئەچىنە ناو ئايىتە پىرۇزەكان و
فەرمایىشتە دروستە كان دەبىينى زۆر بە
گورپى لە چەندىن دەقدا جەخت لە سەر
زانست خوازى دەكەت و گىرقى ئادەمىزاز
بۇ دەستە بەر كىدىنى ھەلدەنیت .

ھەروەها فەرمان دەكەت بە پاراستنى
بە پىيى جوانترىن پىرەھو و پىسا .

رِیْسَاکانی فَیْرَکَرْدَن لَه قُورْئَاندا:
كاتىيىك خواي گەورە وھ عەدى
پاراستنى قورئانى پىرۇز بە موسىلمانان
دەدات كە دەفەرمىت: ﴿



()

- -

()

واته: ئەی پىغەمبەر ئىمە بۆ ئەوه
تۆمان ناردووه تا شايەت و مزگىنى دەر و
ترسىنەر بىت، و خەلکى بۆ خوا پەرسىتى
بانگ بىكەيت بەئىزنى ئەو و چرايەكى
درەوشاده بىت.

ھەر لە ميانەي وورد بۇونەوه لە سيرە
و ژياننامەي پىغەمبەرى خوا (صلوات الله علیه و آله و سلم)
دەتوانىن چەند پىسایەكى فيرگىردن
دەست نىشان بىكەين كە لەم پىز
بەندىيە خوارەوه دەيخۇينىنەوه:

بەپىي لە فيرگىردىدا:

يەكىك لە خالىه گرنگانەي كە پەيرەو
كردىنى دەبىتە مايەي سود وەرگرتن و
بەچاكى فيرپۇونى زانستەكان، ئەويش
رەچاوى پىبەپىي كردىن لە دواداچونى
زانستەكان.

ھەروەك لە سوننەتدا رەچاوى ئەم
پىبەپىي كراوه، ج لە دامالىنى
عەقىدە و خۇوه دزىيەكان، ھەروەها لە¹
پۇوي چەسپاندىنى عەقىدەي پاك و خوا
پەرسىتى دروست و ئەحکامەكان و داب و
نەريتە جوانەكان.

واته: ئەم قورئانەمان ئاسان كرد، كە
بىرى لى بىرىتەوه، ئاييا بىرەوه رىك ھەيە؟
چەند پىسایەكى فيرگىردن لە سوننەتدا:

بەھەمان شىۋە كاتىك بە نىيو گولزارى
فەرمۇودە پىرۆزە كاندا گوزەران دەكەين
زۇر بەپۇونى هاندان و راھىنان لەسەر
دەست گرتىن بە زانست و پاگەياندى بە
نېيو خەلکىدا و پلە و پايدە زانست
خوازان و باسى پاداشتى نەبڑاوهى
بەھەشت بۆ ئەوانى زانا و راگەيەنەرانى
زانست دەرك پى دەكەين، ھەروەها
لەپۇوي كىدارىشەوه دەبىنەن پىغەمبەرى
خوا (صلوات الله علیه و آله و سلم) هىچ رىڭايەك لە رىڭاكانى
پاگەياندىنى جىئنەھىشتۇوه تەنها
گىرتوویەتىيە بەر لە پىناؤ ناساندىنى
ئايىنى پىرۇزى ئىسلام و پاراستىنى
زانىيارىيەكان.

**بۆيە لە قورئاندا بە چاكتىن
بانگەشەكار ناوزەر كراوه:**



. [:] .

- مەیانەكانی ياخود ئامۆژگارىيان بکات، هەروه کو لهم

فەرمۇودەيەدا دەفەرمىت:))

((.

واتە: من بۇ ئىيە وەك باوكىيەك وام بۇ
کورپەكەي فېرتان دەكەم، گەر چۈن بۇ
سەر ئاو نە پۇو بکەن له رووگە (قىبلە) و
نەپشتىشى تىبکەن.

- جۇراوجۇرى و

گۇرانكاري له فېرکردندا:

يەكىكى تر لەو خالانەي كە بانگەوازكار
دەتوانىت سەركەوتتووانە پەيمامى خۆى
پابگەيەنىت و بېتىتە مايمەي كەلك وەرگىتن
لەلاي قوتابيان، رەچاوكىدىنى ئەوهىي كە
ھەرجارە و بابەتىك بىرىت بە گۈئى
قوتابىدا و تەنها له باسىكدا گىر نەخوات
و جارجارىش پشويەك بىدات، چونكە گۈئى
گىتن و خويىندە و بەبرەدە وامى بىزارى و
ناپەتى لى دەكەۋىتە وە.

بۇيە عەبدوللائى كورپى مەسعود (صلى الله عليه وسلم)
تەنها پۇۋانى پىنج شەممە وانەي ئايىنى
بە قوتابيانى دەوتە وە، وە كاتىكىش

. () : () .

فېرکردن:

ئاشكرايە كە له سەرهەتاي دەست پى
كردىنى بانگەوازى ئىسلام پىغەمبەرى خوا
(صلوات الله علیه و آله و سلم) لە مالى ئەرقەمى كورپى ئەبى
ئەرقەم دەستى پى كرد، پاشان دوا
بەدواي پىشوازى كردىنى بانگەوازەكە
لەلایەن خەلکىيە وە، شوينى فېرکردن و
فەتوا و حومىم دەركردن كەوتە نىيۇ
مزگەوت و پاشان پىغەمبەرى خوا (صلوات الله علیه و آله و سلم)
گشت شوينىيەكى كرد بە مەيدانى
بانگەوازى و لەھىچ كات و ساتىكىش سلى
نەكىدە وە له بانگەواز كردن.

:

پەروردەكىرن و فېرکردن بەچاكى:

ئەم خالەيش زۇر گىرنگە كە بانگەوازكار
پەچاوى بکات تا بانگەوازەكەي
سەركەوتتو بىت .

بۇيە دەبىينىن پىغەمبەرى خوا (صلوات الله علیه وسلم)
وينەئى فېرکارىكى كارامە و
پەروردەكارىكى دل فراوان نىشان
دەدات كە زىر بە نەرم و نىانى لەگەل
هاوەلە بەرېزەكانى هاتۆتە ئاخاوتىن كاتىك
ويستويەتى شتىكىيان پى رابگەيەنىت

() - - () :

داوای لى دهکن که پۇزانى تريش بۇ ئەم
نه ئەبۈن و كارىشيان پى دەكىد ...
مهبەستە تەرخان بکات ئەويش لە
پاشان دەيانفەرمۇو:
وەلامياندا دەفەرمىت:

(()) .
واتە: قورئان و زانست و كاركىرىن پىئى
پىكەوه فىر بۇوين .
)) .

: -
رەچاوا كەرنى ئاستە جىا جىاكان:
پىغەمبەرى خوا (ﷺ) بەپىئى ئاستى
ثىرى و رادەي تىيگەيشتنى خەلکى
ئاخاوتنى لەگەلدا دەكىرىن، چونكە ئەو
قسەيەي کە خەلکى تىئى ناگەن و
عەقلیان پەي پى نابات ئەوا بۆيان دەبىتە
فيتنە و تىيگەيشتنىان ئاوەزۇو دەبىت .

بۇ نموونە: ئەعرابى دەشت نىشىن بە^ر
شىۋازىك و شار نىشىن بە شىۋازىكى تر
ئاخاوتنى لە گەلدا دەكىرىن، ھەروەها
خوينىندەوار و نەخوينىندەوار و ... هەندى .

بۇيە كاتىك پياوىكى دەشت نىشىن لە^ر
بەنى فەزارە دېت بۇلاي پىغەمبەرى خوا
(ﷺ) و دەلىت: خىزانەكەم مندالىكى
رەش پىستى بۇوە، منىش كە وتۈومەتە

بەكىدار:
پىغەمبەرى خوا (ﷺ) ھاوهلەنى فىر
دەكىد و قورئانى بۇ شى دەكىرىنەوە و لە^ر
چەمك و واتاكانى حالىي دەكىرىن، و
ھاوهلە بەرپىزەكانىش جى بەجىيان
دەكىد و پاشان ئايەتى تريان لەبەر
دەكىد، ھەروەك ()

دەفەرمىت: ئەوانەي کە قورئانىان بۇ
دەخوينىدەن وەك ئىمامى عوسمان و
عەبدوللەي كورپى مەسعود و جەڭ لەوانىش
(ﷺ) كە دە ئايەت فىر دەبۇون لە^ر
پىغەمبەرى خوا (ﷺ) بەسەرىدا رەت

گومانەوە لى ئى!

() : () . () : () .

<p>هە ولدانی بولو بۆ گەياندنی پەیامی پیرقزى ئىسلام بەگىتنە بەرى ئاسانترین رېڭا و شىۋازى ساكار و دوور لە گران خستنەوە و ئالۇزى نواندىن لە كارەكانىدا، بۆيە دەيان فەرمۇودە لە بارەى فەرمان كردىن بەئاسانكارى و قەدەغەكىرن لە بەگران خستنەوە و زىيادە پەھوی لە جىبەجى كىرىنى ئايىندا هاتووه، بۆ نمۇونە پىغەمبەرى خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى هُوٰ وَسَلَّمَ) فەرمۇويەتى:)) . واتە: ئاسانى نىشان بىدەن و كارگران مەكەن، مۇوزىددەر بن و خەلکى لە ئايىن مەپەۋىننەوە .</p> <p>هەروەها فەرمۇويەتى:)) .</p> <p>واتە: لەناو بچىن ئەوانى كە بە ناپەوا رۆ ئەچنە ناوا ئايىنەوە و زىيادە پەھوی تىدا دەكەن، ئەمەسى سى جار دووبارە كردەوە.</p> <p>هەروەها بەلگەيەكى تر كەزىاتر سەرەنجمان رائەكىشىت بۆ ئەوهى لە</p> <hr/> <p>() : () . () : () . () : () .</p>	<p>پىغەمبەرى خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى هُوٰ وَسَلَّمَ) بەم شىۋەيە لە^{كَلِيلٌ} گەلىدا دىتە گفت و گۇ: + ئاي ووشترت ھەيە؟ - بەلى . + چۈن رەنگىكىن؟ - سوورن . + ئاي ووشترى تىايىھەنگ رەشى تىر بېت؟ - بەلى . + ئەمە لە كۆئەتە ئەۋىش لە وەچەكەيەوە هاتووه^(٤) .</p> <p>بەم جۆرە بىرپاى بەو پىياوه ھىنَا و پرسىيارى لە شىيىكدا لىّ كرد كە ئەو سەرى لىّ دەر دەكەت و بە ئاسانى تىرى دەگەت . - ئاسانى</p> <p>نواندىن و بە گران نەخستنەوە:</p> <p>پىسايىھەكى تر لە پىساکانى فیرکردن كە دەتوانىن لە بە شوينكەوتىنى سىرە و ژياننامەي پىغەمبەرى خوا (صَلَّى اللّٰهُ عَلٰى هُوٰ وَسَلَّمَ) بۆ كارى بانگەوازيمان بەرجەستەي بىكەين كە</p> <hr/> <p>() : () . () : () .</p>
---	---

() :

په‌وشتی به‌رز و شیوانی دروستی
بانگه‌وازه‌که‌ی پیغه‌مبه‌ر (بَلْلَهِ) لاسای
بکه‌ینه‌وه، کاتیک که ئه‌وپه‌پی هینمی و
گیانی پر‌له میهره‌بانی به‌رامبه‌ر به‌و
که‌سه نیشان ده‌دات که ده‌یه‌ویت فیری
بکات یان هله‌یه‌کی بو‌پاست بکاته‌وه.

هه‌روهک له هاوه‌لی به‌ریز ()

(وه (بَلْلَهِ) پیوایه‌ت کراوه که
سه‌رگوزشته‌ی ئه‌و عره‌به ده‌شت
نیشینه‌مان بق ده‌گیزیت‌وه کاتیک که له
به‌رده‌می پیغه‌مبه‌ری خوا (بَلْلَهِ) و له‌ناو
مزگه‌وت میز‌ده‌کات، که هاوه‌لان (بَلْلَهِ)
ویستیان پیکری لیکه‌ن و میزه‌که‌ی پئی
بیبن و له مزگه‌وت‌که دوروی بخنه‌وه،
به‌لام پیغه‌مبه‌ری خوا (بَلْلَهِ) پییانی
فه‌رموو:))

(() . -

واته: ئیوه هاتونن کار ئاسان کار بن
نه‌وهک کارگران کار، سه‌تلیک ئاوه به‌سه‌ر
میزه‌که‌دا بکهن.

جا خوینه‌ری سه‌نگین:

() : () . () : () .

واته: هه‌موو زانستیک جگه له قورئان
خۆخه‌ریک کردن، جگه له فه‌رموده و
تیگه‌یشن له دین و ئایین نه‌بیت .
زانست بريتى يه له‌وهی که تییدا
بووتريت: پیغه‌مبه‌ر (بَلْلَهِ) فه‌رموویه‌تى،
هه‌موو زانستیکی تر جگه له‌مه بريتى يه له
وه‌سوه‌سەی شەيتان .